

**แนวทางการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุของบ้านหนองบ่อ
ตำบลหนองบ่อ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี**
**Career Development Guidelines for the Elderly of Nongbo Village,
Tambon Nongbo, Mueang Ubon Ratchathani District,
Ubon Ratchathani Province**

พายุ นาวาคูระ¹

Payu Nawakura

¹ สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Ubon Ratchathani Rajabhat University

Received: November 9, 2021

Revised: December 11, 2021

Accepted: December 14, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัย ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและสถานการณ์ทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงอายุของบ้านหนองบ่อ ตำบลหนองบ่อ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุของบ้านหนองบ่อ ตำบลหนองบ่อ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสม ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพและสถานการณ์ทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานประจำที่เป็นงานหลัก แต่ยังทำงานเกี่ยวกับการเกษตรบ้างเป็นบางเวลา เพราะผู้สูงอายุมีความพึงพอใจและมีความสุขที่ได้ทำงาน และผู้สูงอายุส่วนหนึ่งต้องเลี้ยงหลานเนื่องจากลูกต้องไปทำงานในเมืองหรือต่างถิ่น

2. แนวทางในการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุเริ่มจากการตระหนักว่าผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีคุณค่าของชุมชน หากผู้สูงอายุสามารถมีรายได้เป็นของตนเองที่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพ ไม่ต้องพึ่งพารายได้จากลูกหลานและเบี้ยยังชีพจากภาครัฐแล้วทำให้มีศักดิ์ศรี เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการให้มีการรวมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมกับบริบทชุมชนของตนเองและให้มีความสอดคล้องกับสภาวะร่างกายของผู้สูงอายุด้วยกัน และผู้สูงอายุยังมีความสนใจที่จะเข้าร่วมฝึกอบรมอาชีพที่มีมาตรฐานเพื่อให้เกิดความรู้และทักษะในอาชีพที่จะทำให้มีรายได้เพิ่มสูงขึ้นเพียงพอที่เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ และต้องการมีเงินออมเพื่อใช้จ่ายในเวลาที่ไม่สามารถทำงานได้

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนาอาชีพ, ผู้สูงอายุ

Abstract

The objectives the mixed research methods were 1) to study general situations of the elderly in Ban Nongbo, Nongbo Sub-district, Mueang Ubon Ratchathani District, and 2) to study the career development guidelines for the elderly of Ban Nongbo, Nongbo Sub-district, Mueang Ubon Ratchathani District, Ubon Ratchathani Province. The research results revealed that:

1. The general situations related to the elderly were found that most of the elderly did not have a permanent job, but still have been working in agriculture for some time because they were satisfied and happy to work. Moreover, some of them had to raise grandchildren because their children had to work in cities or other regions.

2. The guidelines for career development for the elderly were from an initial stage of realizing that the elderly are valuable members of the community. If they can earn their own income that is sufficient for daily expenses and health care expenses without relying on income from their children and pension from the government. They will make them dignified. In addition, most of the elderly would like to have a group of careers that are suitable for their own community contexts and to be consistent with their physical conditions. Moreover, the elderly are also interested in participating in vocational standardized training in order to have knowledge and skills in a career that will increase income enough to support themselves and their family. Lastly, they want to have savings for the time they cannot work.

Keywords: career development guidelines, the elderly

บทนำ

จากคำนิยามเราเข้าใจว่า ‘สังคมสูงวัย’ คือ สังคมที่มีสัดส่วนของผู้สูงอายุหรือประชากรที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป ได้เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ขณะที่สัดส่วนของอัตราการเกิดและจำนวนประชากรในวัยทำงานลดน้อยลง ประเทศต่าง ๆ รอบข้างเราได้มีปัญหาระยะนี้แล้ว เช่น ที่สิงคโปร์มีสัดส่วนของผู้สูงอายุใกล้เคียงกับไทย และเป็นสังคมผู้สูงอายุ , เกาหลีได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์แล้ว ญี่ปุ่นมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากที่สุดในโลก และเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสูงสุด ดังนั้น สำหรับประเทศเราเอง ก็กำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในเร็ว ๆ นี้เช่นกัน โดยมีประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปร้อยละ 10 หรือมากกว่า 7 ล้านคนแล้ว และมีการคาดการณ์ไว้ว่าในปี พ.ศ. 2564 สัดส่วนของจำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นไปถึงร้อยละ 20 - 30 เปอร์เซนต์ แสดงว่าประชากร ทุก ๆ 100 คน เราจะพบจำนวนผู้สูงอายุ 30 คน ซึ่งน่าจะตามมาด้วยปัญหา

สุขภาพและโรคเรื้อรังต่างๆ ด้วย อย่างไรก็ตาม ความจริงแล้วคนส่วนใหญ่ในสังคมยังเข้าใจว่า การรับมือกับเรื่องนี้กลับเป็นเพียงการจัดการกับเรื่องสุขภาพของผู้สูงอายุ ทำให้การแก้ปัญหาหลักมักจำกัดอยู่เพียงแต่กลุ่ม ๆ เช่น การจ่ายเบี้ยยังชีพคนชรา การจัดสวัสดิการต่าง ๆ แต่กลับไม่ได้เชื่อมโยงเข้ากับการเตรียมการตั้งแต่ยังอยู่ในวัยทำงาน จึงเป็นสถานการณ์ที่เราจำเป็นต้องกลับมาสนใจจริงๆ เกี่ยวกับสังคมผู้สูงอายุในประเทศของเรา รวมทั้งการส่งผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมของชาติด้วย (Department of Older Persons, 2021) เห็นได้จาก ระหว่างปี 2543 - 2544 ซึ่งมีประชากรอายุ 60 ปี คิดเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งหมดประชากรไทย แต่ในปัจจุบัน ประชากรไทยมีทั้งหมด 65.9 ล้านคน โดยเป็นผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป 11 ล้านคน หรือ คิดเป็นร้อยละ 16.5 ในขณะที่จำนวนประชากรทั้งหมดของไทยนั้นเพิ่มขึ้นในอัตราที่ช้ากว่ามาก จนถึงปัจจุบันนี้มีอัตราเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 0.4 ต่อปี แต่ประชากรที่เป็นผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงมากถึงร้อยละ 5 ต่อปี และในอนาคตอันใกล้นี้ จำนวนผู้สูงอายุของไทยจะเพิ่มขึ้นอย่างมาก เมื่อไ้รก็ตามที่สัดส่วนของประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ทำให้ไทยจะกลายเป็นสังคมผู้สูงวัยอย่างสมบูรณ์ ในอนาคตอันใกล้นี้ ผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นมากกว่าหนึ่งล้านคนต่อปี และในอีก 20 ปีข้างหน้า สัดส่วนของประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปในประเทศไทยจะสูงถึงร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมด ประเทศไทยต้องเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับสถานการณ์ที่ประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งต้องเป็นภาระของรัฐ ชุมชนและครอบครัวในการดูแลสุขภาพ การดูแลเกี่ยวกับการใช้ชีวิตที่เหมาะสม ซึ่งทำให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการยังชีพนั้นจะต้องสูงขึ้นเช่นกัน (Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute, 2017)

จากแนวโน้มการเติบโตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจส่งผลให้วิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในชนบท การใช้ชีวิตจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยว ประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนจะเป็นผู้สูงอายุที่อยู่กับเด็กเล็ก ซึ่งมีสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่ดี ไม่มีลูกหลานดูแล ก่อให้เกิดความยากลำบากใน การดำรงชีวิต ซึ่ง

ผู้สูงอายุเองนั้น นอกจากต้องมีภาระในการดูแลบ้านแล้วยังมีภาระ ต้องเลี้ยงหลาน เหล่านั้น เนื่องจากพ่อแม่ของหลานต้องออกไปหารายได้นอกบ้านหรือต้องไปทำงาน ในต่างจังหวัด ทำให้ผู้สูงอายุไม่มีอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับตนเอง แม้รัฐบาลจะมีสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ แต่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพเพราะราคาสินค้าและบริการที่สูงขึ้นและปัญหาสุขภาพต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วย (Office of the National Economic and Social Development Council, Prime Minister's Office, 2015)

สถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น นอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในด้านการลงทุน การผลิต การออมและรวมถึงภาระทางการเงินในการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ

จากเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น ควรค้นหาศักยภาพที่ซ่อนเร้นอยู่ในผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นแนวทางหรือกระบวนการที่ทำให้ชุมชนเห็นความสำคัญและคุณค่าของผู้สูงอายุที่ถือว่าเป็นภูมิปัญญาของชุมชน เพื่อนำศักยภาพเหล่านั้นออกมาหาเส้นทางอาชีพ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจเพื่อผลประโยชน์แก่ผู้สูงอายุและชุมชนในเวลาเดียวกัน ยังช่วยให้ผู้สูงอายุมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตโดยไม่ต้องพึ่งพาลูกหลานและรัฐบาลแล้วยังเป็นการลดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ตลอดจนเป็นกำลังสำคัญ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศเพื่อแก้ปัญหาความยากจน หากเกิดการรวมตัวกันเพื่อพัฒนาอาชีพอันเป็นการเพิ่มรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ (Kitatraton et al., 2017)

จะเห็นได้ว่า ปัญหาของผู้สูงอายุเป็นปัญหาที่น่าสนใจอย่างมาก โดยเฉพาะผู้สูงอายุในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นในอีก 10 ปีข้างหน้า และเมื่อรวมกับสัดส่วนของประชากรที่มีอายุระหว่าง 50 - 59 ปี รวมเป็น 218,245 คน ซึ่งเป็นสัดส่วนของผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็น 453,395 คน คิดเป็นร้อยละ 24.79 ซึ่งหมายความว่าในอีก 10 ปีข้างหน้า จังหวัดอุบลราชธานีจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ อย่างสมบูรณ์ด้วยประชากรทั้งหมด จำนวน 1,862,965 คน เป็นเพศชาย จำนวน 933,084 คน เพศหญิง จำนวน 929,881 คน ประชากรผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) จำนวน 235,150 คน

เป็นเพศชาย จำนวน 107,876 คน และเพศหญิง จำนวน 127,274 คน เมื่อจำแนกตามช่วงอายุ ได้ดังนี้ (1) อายุ 60 - 69 ปี จำนวน 135,080 คน เป็นเพศชาย จำนวน 64,204 คน และเพศหญิง จำนวน 70,876 คน (2) อายุ 70 - 79 ปี จำนวน 68,302 คน เป็นเพศชาย จำนวน 30,703 คน และเพศหญิง จำนวน 37,599 คน (3) อายุ 80-89 ปี จำนวน 27,628 คน เป็นเพศชาย จำนวน 11,292 คน และเพศหญิง จำนวน 16,336 คน (4) อายุ 90 - 100 ปี มีจำนวน 3,892 คน เป็นเพศชาย จำนวน 1,560 คน และเพศหญิง จำนวน 2,332 คน และ (5) อายุ 100 ปีขึ้นไป จำนวน 248 คน เป็นเพศชาย จำนวน 117 คน และเพศหญิง จำนวน 131 คน (Office of Social Development and Human Security, Ubon Ratchathani Province, 2016)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจที่จะศึกษาสภาพและสถานการณ์ทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงอายุเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุของบ้านหนองบ่อ ตำบลหนองบ่อ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อให้ผู้สูงอายุมองเห็นคุณค่าและความสำคัญของตนเอง เพราะการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุเป็นการให้ผู้สูงอายุไม่เป็นภาระของลูกหลานและภาระของรัฐบาล หากไม่ได้ทำการศึกษาในกรณีดังกล่าวอาจก่อให้เกิดปัญหาที่ยืดเยื้อและไม่สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างทั่วถึงและทันทั่วทั้งที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและสถานการณ์ทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงอายุของบ้านหนองบ่อ ตำบลหนองบ่อ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุของบ้านหนองบ่อ ตำบลหนองบ่อ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุของ บ้าน หอนงบ่อ ตำบลหอนงบ่อ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดหัวข้อวิธีการวิจัยได้ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้สูงอายุของบ้านหอนงบ่อ ตำบลหอนงบ่อ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 552 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณตามวิธีการของ Taro Yamane จากประชากรที่เป็นผู้สูงอายุทั้งหมด ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวนรวมทั้งสิ้น 227 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม เครื่องมือที่ใช้ ในการศึกษาวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามซึ่งใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณและ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อยและการประชุม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ซึ่งมีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ (Qualitative Data) ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการแจกแบบสอบถาม และข้อมูลเชิงคุณภาพ (Quantitative Data) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อยและการประชุมเป็นหลักซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ ความต้องการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุและระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อความต้องการพัฒนาอาชีพ และการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อยและการประชุมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาอาชีพ ส่วนแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) นั้นได้จากการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บทความ วารสาร ข้อมูลทางสถิติ รายงานการวิจัย ตลอดจนแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูล

เพิ่มเติมในการสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัย ได้ศึกษา แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 -2564) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552 และปฏิญญาผู้สูงอายุไทย ปี 2542 เพื่อวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ซึ่งมีทั้ง ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data) การวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย เพื่ออธิบาย สิ่งได้จากเอกสารและจากแบบสอบถาม นำผลที่ได้จากการวิจัยมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ ความต้องการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ และระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อความต้องการพัฒนาอาชีพ เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะทาง การพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis)

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากสร้างข้อสรุปหรือการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ที่ได้จากการประชุม การสนทนากลุ่มและ การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาแนวทางการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุซึ่งเป็นการตอบ วัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้

ผลการวิจัย

1. สภาพและสถานการณ์ทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงอายุของบ้านหนองบ่อ ตำบลหนองบ่อ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี มีดังนี้

กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ใช้ศึกษาครั้งนี้มีอัตราส่วนเป็นผู้หญิงมากกว่าเป็นผู้ชาย มีอายุในช่วง 60 - 69 ปี มีวุฒิการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนต้น สถานภาพของผู้สูงอายุมากที่สุดคือสถานภาพสมรส ผู้สูงอายุมีบุตร 2 คน เป็นกลุ่มที่มีมากที่สุด

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีบ้านเป็นของตนเองและอาศัยอยู่กับคู่สมรส/บุตรหลาน ซึ่งภายในบ้านมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอต่อการใช้ในครอบครัว โดยจะมีกิจกรรมตลอดเวลาซึ่งกิจกรรมที่ทำร่วมกันมากที่สุด คือ การรับประทานอาหารร่วมกัน และมีการช่วยกันทำงานบ้านงานครัวบ้างเป็นบางครั้ง

อาชีพส่วนใหญ่ก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุคือ เกษตรกรรมซึ่งทำให้มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 5,000 บาทต่อเดือน แต่หลังจากเข้าสู่วัยสูงอายุแล้ว มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 2,000 บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นรายได้เพียงพอกับรายจ่ายเท่านั้น แต่ไม่มีเงินเหลือเก็บเพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานประจำ และผู้สูงอายุบางคนมีภาระเงินกู้ยืม ทำให้ฐานะความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีฐานะปานกลาง เทียบเท่ากับปีที่ผ่าน ๆ มา โดยมีรายจ่ายมากที่สุด คือ ค่าน้ำ/ค่าไฟ

ปัญหาหลักที่สำคัญที่สุดของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่ยังคงต้องทำงานอยู่แม้จะไม่ใช่งานประจำคือต้องหาเลี้ยงตนเอง แม้ว่าลูกหลานส่วนใหญ่ไม่ขอให้ทำงานเนื่องจากอายุมากแล้ว แต่ผู้สูงอายุก็ยังทำงานต่อเพราะผู้สูงอายุมีความพึงพอใจและมีความสุขที่ได้ทำงานซึ่งสามารถไปทำงานนอกชุมชนได้ หากงานนั้นเป็นงานที่มีรายได้ดี แม้งานนั้นจะไม่ใช่งานที่ถนัดก็ตาม โดยส่วนใหญ่แล้วอยากทำงานแบบบางเวลา (Part Time) แต่ไม่สามารถทำงานกะกลางคืนได้และขอรับค่าตอบแทนจากการทำงานเป็นแบบรายวัน

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาอาชีพของตนเองโดยผ่าน การจัดฝึกอบรมด้านการเพาะปลูกและการทำปุ๋ยอินทรีย์ ณ ศาลากลางหมู่บ้าน โดยควรจัดกลุ่มอาชีพตามความถนัดและเป็นหลักสูตรระยะสั้น เพียงแค่ระยะเวลา 1 - 3 วัน เท่านั้นโดยควรมีค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมวิชาชีพนั้นไม่เกิน 300 บาท และให้มีความ

ต่อเนืองด้วย เพื่อที่จะสามารถนำไปประกอบอาชีพให้มีรายได้เพียงพอ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน หลังจากที่ได้รับการฝึกอบรมแล้ว ผู้สูงอายุเห็นว่า ควรให้มีการติดตามและประเมินผลหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมอาชีพ และผู้สูงอายุเห็นว่า ควรมีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพที่ได้รับการฝึกอบรมแล้วเสร็จนั้นด้วย เพราะผู้สูงอายุคาดหวังที่จะประกอบอาชีพเสริมหรืออาชีพอิสระเมื่อตนเองไม่ได้ทำงานประจำแล้ว

ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งหลังจากที่มีการรวมกลุ่มอาชีพ สำหรับผู้สูงอายุแล้วคือการขาดตลาดรองรับสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการรวมกลุ่มอาชีพ ดังนั้นผู้สูงอายุเห็นว่าควรมีการตั้งกลุ่มและให้สถานที่ในการรวมตัวของผู้ผ่านการฝึกอบรมวิชาชีพและได้ดำเนินกิจกรรมวิชาชีพตามที่ได้รับการฝึกอบรมมาเพื่อให้เป็นแหล่งนำเสนอผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นสินค้าและบริการต่าง ๆ ของผู้สูงอายุมาจัดจำหน่ายหรือบริการเพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพซึ่งเป็นรายได้สำหรับค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและเหลือเป็นเงินออมในยามที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้

ในส่วนของภาครัฐซึ่งมีความพร้อมในการหาแนวทางการพัฒนาอาชีพ สำหรับผู้สูงอายุตามที่ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่า ควรจะมีการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดควรมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยให้มีการเสนออาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ แล้วประชาสัมพันธ์ในเรื่องอาชีพนั้น ๆ ให้ทราบก่อน หลังจากนั้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรเงินทุนแบบให้เปล่าเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ และควรมีสถานที่ที่มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นนอกจากศาลากลางหมู่บ้านในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพที่เป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุสู่รุ่นลูกหลาน เป็นต้น

นอกเหนือจากนั้นแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเพิ่มแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่พร้อมอำนวยความสะดวกในการหาข้อมูลด้านอาชีพ

ท้ายที่สุดแล้ว ผู้สูงอายุเห็นว่า ภาครัฐควรให้รัฐเพิ่มสวัสดิการที่ครอบคลุมทุก ๆ ด้านให้กับผู้สูงอายุในยามที่ไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนได้อีกต่อไป นอกจากรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพและสถานการณ์ทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงอายุแล้วยังพบปัญหาที่สำคัญในการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ดังนี้

1) ปัญหาเศรษฐกิจ พบว่ามีหนี้สินกับกองทุนหมู่บ้านและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เนื่องจากต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นและราคาผลผลิตทางการเกษตรที่ตกต่ำ

สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับผู้สูงอายุอีกทางหนึ่งคือมีมาตรการช่วยเหลือผู้สูงอายุในเรื่องให้คำปรึกษาเรื่องการหางานและช่วยเรื่องการสมัครงานเพื่อเพิ่มโอกาสในการจ้างงานของผู้สูงอายุ โดยจัดตั้งหน่วยงานที่ช่วยหางานโดยเฉพาะให้กับแรงงานแต่ละประเภทและให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการในการจ้างงานผู้สูงอายุ อีกอย่างที่สำคัญในการนี้ คือ การช่วยเหลือค่าครองชีพเป็นรายสัปดาห์หรือรายเดือน

2) ปัญหาการทำงานร่วมกันของชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจและการพัฒนาในรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับปรุง การขาดการวางแผนขาดความร่วมมือ ยังคงให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าชุมชน

สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้ที่นายจ้างไม่ต้องการจ้างแรงงานสูงอายุเข้าทำงานเพราะประสิทธิภาพของแรงงานสูงอายุมักจะต่ำกว่าเมื่อเทียบกับแรงงานวัยหนุ่มสาวทั้งทางด้านทักษะและความรู้สมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีมีผลต่อการทำงานและการจ้างงานและมีผลที่ทำให้แรงงานต้องปรับปรุงเพื่อเสริมทักษะใหม่ที่จะสามารถทำงานร่วมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ความก้าวหน้าด้านคอมพิวเตอร์ แรงงานผู้สูงอายุจะได้รับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงด้านนี้สูง

3) การรวมตัวกันแบบโครงสร้างที่ไม่มีความเหนียวแน่น เมื่อมีโครงการฝึกอบรมสายอาชีพต่าง ๆ ของรัฐ จะมีความกระตือรือร้นสำหรับความร่วมมือกัน

หลังจากช่วงระยะเวลาหนึ่ง ก็จะเริ่มชบเซา เนื่องจากเงินทุนที่หมดไปเพราะไม่มีตลาดรองรับ ไม่สามารถขายสินค้าได้ ทำให้สมาชิกบางคนต้องออกจากกลุ่มไป

สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาการรวมตัวกันนี้ ควรมีการส่งเสริมการมีงานทำแบบมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทต่อการสนับสนุนการจ้างงานผู้สูงอายุเนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่อาศัยอยู่นอกเขตเมือง ดังนั้น หน่วยงานระดับท้องถิ่นจะสามารถเข้าถึงและรับทราบความต้องการของประชากรผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ดีกว่าหน่วยงานในระดับภูมิภาคและส่วนกลาง สามารถกำหนดแนวทางในการสร้างอาชีพร่วมกันของคนในชุมชน ซึ่งอาจเป็นกระบวนการสร้างงานให้แก่ประชากรผู้สูงอายุโดยอาศัยกระบวนการสหกรณ์ระบบวิสาหกิจชุมชนและเน้นบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างงานในชุมชนให้มากขึ้น

4) ปัญหาการตลาดซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน รวมถึงโครงการส่งเสริมอาชีพในชุมชน ไม่มีการติดตามประเมินผลและปรับปรุงเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ

สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการตลาดควรมีหน่วยงานภาครัฐเข้าไปช่วยชุมชนในการทำการตลาดอย่างจริงจัง ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ

2. แนวทางการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุของบ้านหนองบ่อ ตำบลหนองบ่อ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี สามารถสรุปได้ ดังนี้

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยมีแนวทางในการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ มีหลายวิธี ดังนี้

1) ต้องการให้มีการเก็บข้อมูลสำหรับผู้สูงอายุที่สามารถสะท้อนศักยภาพของผู้สูงอายุแต่ละราย แม้จะมีการบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล เช่น วันเกิด เพศ การศึกษาและข้อมูลด้านสุขภาพ แต่ไม่ได้รวบรวมข้อมูลสำหรับความเชี่ยวชาญหรือความสามารถพิเศษ ประสิทธิภาพการทำงานจริงสำหรับหน่วยงานของรัฐสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที

- 2) ต้องการยืดระยะเวลาการเกษียณอายุ เพราะผู้สูงอายุยังมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการทำงานต่อ แต่จะต้องเกษียณตามเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนด
- 3) ต้องการให้มองว่าผู้สูงอายุเป็นคนงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับงานที่ทำหรือผลิตภัณฑ์ที่ผลิต
- 4) ต้องการระบุลักษณะประเภทของงานและอัตราค่าจ้างที่เหมาะสม เพราะผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีความพร้อมในการทำงานน้อยกว่าแรงงานทั่วไป ทั้งด้านสุขภาพร่างกาย
- 5) ต้องการเพิ่มโอกาสในการทำงานให้กับผู้สูงอายุ เพื่อเป็นวิธีการมีส่วนร่วมในตลาดแรงงานสำหรับผู้สูงอายุ ด้วยการทำงานนอกเวลาที่มีชั่วโมง การทำงานที่ยืดหยุ่น เช่น การลดจำนวนชั่วโมงการทำงานและลดจำนวนวันทำงาน
- 6) การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ มีการจัดสภาพแวดล้อมและบริการในสถานที่ทำงาน เพราะสุขภาพเป็นส่วนสำคัญต่อการทำงานของผู้สูงอายุ เช่น การจัดโครงการดูแลสุขภาพ และการรักษาพยาบาลสำหรับผู้สูงอายุในสถานที่ทำงาน
- 7) ต้องการสร้างความปลอดภัยในสถานที่ทำงาน เพราะผู้สูงอายุสามารถเกิดอุบัติเหตุได้ง่ายในขณะทำงาน เช่น ให้คำแนะนำและตรวจสอบความปลอดภัยในสถานประกอบการที่จ้างแรงงานผู้สูงอายุ รวมถึงจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ทางเดิน ห้องน้ำที่มีแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทสะดวก เป็นต้น
- 8) ต้องการมีบริการที่เกี่ยวข้องกับงาน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุสามารถทำงานต่อเนื่องได้ เช่น การเดินทางที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกพิเศษสำหรับผู้สูงอายุ มีกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุให้เป็นแหล่งเงินทุนสำหรับการดำเนินธุรกิจ และสนับสนุนการตลาดเพื่อให้มีผลิตภัณฑ์ที่ผู้สูงอายุผลิต ไม่ว่าจะเป็นสถานที่จัดแสดงนิทรรศการหรือแม้แต่เว็บไซต์เพื่อจำหน่ายสินค้าที่ผลิตโดยผู้สูงอายุ
- 9) ต้องการให้มีศูนย์บริการสำหรับผู้สูงอายุในการให้บริการและช่วยเหลือผู้สูงอายุในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น

(1) การทำงานของผู้สูงอายุโดยการให้คำแนะนำและข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งงานที่สนับสนุนการเตรียมความพร้อมด้านแรงงานสำหรับผู้สูงอายุ และการฝึกอบรมการให้แนวทางในการเริ่มต้นธุรกิจ รวมถึงการเข้าถึงเงินทุนเพื่อการลงทุน

(2) สุขภาพของผู้สูงอายุโดยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเตรียมร่างกายให้เหมาะสมกับงานที่จะทำ จากผลการวิจัยข้างต้นสามารถสังเคราะห์เป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

อภิปรายผล

1. การเก็บข้อมูลสำหรับผู้สูงอายุเพื่อสะท้อนศักยภาพของผู้สูงอายุแต่ละราย นอกจากการบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลเบื้องต้นแล้ว ยังจำเป็นต้องมีข้อมูลที่แสดงถึง ความเชี่ยวชาญหรือความสามารถพิเศษ ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ การทำงานจริง ของผู้สูงอายุด้วย เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่ง สอดคล้องกับงานเขียนของ O' Conner (Sribenja, 2002) ที่ได้เสนอขั้นตอนหนึ่งของการวางแผนอาชีพคือ การประเมินตนเอง (Self Assessment) ซึ่งเป็นขั้นตอนที่บุคคล ต้องลงวิเคราะห์ตนเองเกี่ยวกับแนวคิดในตนเองความต้องการของตนเอง งานที่ ตนเองสนใจ การประเมินจุดอ่อนและจุดแข็ง โอกาสความก้าวหน้า และภัยคุกคาม ปัจจัยอื่น ๆ ที่ต้องพิจารณาประกอบด้วยสภาพเศรษฐกิจเวลา พลังงานทางกายภาพ พลังงานและการสนับสนุนและต้องวิเคราะห์การรับรู้และความสามารถและศักยภาพ ของตนเองสำหรับการเติบโตในอนาคต

2. ความต้องการใช้ระยะเวลาการเกษียณอายุ เพราะผู้สูงอายุยังมีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการทำงานต่อ ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกับงานเขียน ของสถิติ นิยมญาติ (Bunyong, 2005) ที่กล่าวว่า การทำงานเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ โดยไม่คำนึงถึงอายุ งานจะตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์และเป็นสิ่ง สำคัญที่มีอิทธิพลต่อสภาพจิตใจ สุขภาพกาย จิตใจ สังคมและเศรษฐกิจของชีวิต งาน เศรษฐกิจจะช่วยให้มีรายได้ การทำงานเปิดโอกาสให้ได้พบปะผู้คน พร้อมยังเป็นการ สร้างความสัมพันธ์จากการทำงาน นอกจากนี้ งานยังใช้เป็นตัววัดสถานะทางสังคม อีกด้วย ซึ่งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ittichinbanchon (2016) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ ที่พบว่าผู้สูงอายุเห็นคุณค่าของตนเองในระดับสูงมาก ในความภาคภูมิใจในตนเอง มอง ตนเองในแง่ดี เคารพตนเอง ทุกวันนี้ยังมีอีกหลายสิ่งที่ต้องทำในชีวิต และเห็นว่า ตนเองมีคุณค่าเท่าเทียมกันกับผู้อื่น

3. การระบุลักษณะประเภทของงานและอัตราค่าจ้างที่เหมาะสม เพราะผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีความพร้อมในการทำงานน้อยกว่าแรงงานทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านสุขภาพและระดับการศึกษาซึ่งส่งผลให้การเรียนรู้ช้า ซึ่งสอดคล้องกับปฏิญญาผู้สูงอายุไทย ปี 2542 ตามข้อ (3) และ ข้อ (4) มีใจความสำคัญว่า ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสศึกษาเรียนรู้และพัฒนาระบบ การเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องและข้อมูลทางสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อการบำรุงรักษาความปลอดภัยทางสังคม และผู้สูงอายุควรถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์สู่สังคม มีโอกาสทำงานที่เหมาะสมกับวัย โดยสมัครใจ โดยได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม เพื่อสร้างความภาคภูมิใจและ เห็นคุณค่าชีวิต (Department of Older Persons, 1999)

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้น ข้อมูลดังกล่าวนี้ยังตรงกับงานเขียนของรุ่งโรจน์ พุ่มริ้ว (Bunyong, 2005) ที่ชี้ว่า การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ ที่มีแนวโน้มที่จะไปในทางที่เสื่อมลดความสามารถในการทำงานลดลงทำให้ผู้สูงอายุบางคนหยุดการประกอบอาชีพ หรือหากไม่เลิกประกอบอาชีพ อาจเปลี่ยนอาชีพให้เบาลงหรือมอบหมายให้คนอื่นมาดูแลแทน นอกจากนั้น ผู้สูงอายุยังช่วยในการดำเนินการที่เหมาะสมตามสภาพของผู้สูงอายุเท่าที่จะทำได้

4. ความต้องการเพิ่มโอกาสในการทำงานให้กับผู้สูงอายุเพื่อให้ได้มีส่วนร่วมในตลาดแรงงาน ด้วยการทำงานนอกเวลาที่มีชั่วโมงการทำงานที่ยืดหยุ่น เช่น การลดจำนวนชั่วโมงการทำงาน หรือลดจำนวนวันทำงานลงเพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะสูงวัย ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ Thepsuwan (2015) ที่ได้ให้นิยามของการพัฒนาอาชีพ (Career Development) ว่าเป็นความพยายามในการประเมินศักยภาพของบุคคลเพื่อสร้างเส้นทางอาชีพที่เหมาะสม วางแผนเพื่อให้พร้อมสำหรับการทำงานโดยมุ่งเน้นที่การส่งเสริมให้พนักงานพัฒนาตนเอง ให้โอกาสแก่ตนเอง โดยมุ่งเน้นไปที่อาชีพที่ถนัดเพิ่มคุณภาพชีวิตในที่ทำงานและมีโอกาสในการบรรลุเป้าหมายในการทำงานที่ตนเองปรารถนาภายใต้เงื่อนไขที่จำกัด ซึ่งก็ยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaipunyo (2014) เรื่อง แนวทางการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลช้างเผือก อำเภอ

เมืองเชียงใหม่ ที่พบว่า หากต้องการให้ผู้สูงอายุ มีโอกาสในการทำงานเพิ่มขึ้นนั้น ควร มีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุอย่างจริงจังและควรเพิ่มจำนวน บุคลากรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการพัฒนา สายอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ การพัฒนาวิชาชีพ สำหรับผู้สูงอายุจะประสบความสำเร็จ โดยต้องได้รับความร่วมมือจากเทศบาล บุคลากรฝ่ายปฏิบัติการและผู้สูงอายุเอง

5. ความต้องการให้มีการบริการที่เกี่ยวข้องกับงานซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุ สามารถทำงานต่อเนื่องได้ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับการดำเนินธุรกิจ และ สนับสนุนกิจกรรมการตลาดเพื่อให้ผลิตภัณฑ์ของผู้สูงอายุผลิตนั้นได้รับความนิยมจากผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นสถานที่จัดแสดงสินค้า หรือแม้แต่เว็บไซต์เพื่อจำหน่ายสินค้า ที่ ผลิตโดยผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wongyai (2017) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพของประชาชน ตำบลช้างครีตูด อำเภอ หล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่พบว่า มีความต้องการสนับสนุนในด้านเงินทุนภาย หลังจากการอบรมพัฒนาอาชีพแล้ว ยังพบว่า ปัญหาการพัฒนาวิชาชีพส่วนใหญ่เกิด จากการขาดเงินลงทุนที่ใช้ในการประกอบการ เนื่องจากต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นกว่าแต่ ก่อนและผลผลิตมักจะเกินความต้องการของตลาด ทำให้ เกิดการสูญเสียเพิ่มขึ้น และ ต้องการหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นให้ความสนใจและสนับสนุนจากในด้านการ กระจายสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yasako (2013) เรื่อง แนวทางการเพิ่ม ศักยภาพการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้สูงอายุ ในตำบลตาตุมได้ อำเภอบ้านไร่ จังหวัด อุตรดิตถ์ ที่พบว่า กลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุไม่ได้รับความสนใจและสนับสนุนเท่าที่ควร เนื่องจากไม่มีนโยบายเฉพาะเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว หรือนโยบายสนับสนุนการ ส่งเสริมยังไม่ชัดเจนและขาดการประสานงานเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างสมาชิกของ กลุ่มอาชีพและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ข้อเสนอแนะ

ในการกำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุจึงมีความเหมาะสมและจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้แนวทางดังกล่าวประสบความสำเร็จซึ่งมีหลากหลายแนวทาง ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทาง การพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุมีหลากหลายแนวทาง ดังนี้

1.1 การจัดทำข้อมูลผู้สูงอายุ เนื่องจากข้อมูลที่ได้รับจะเป็นส่วนสำคัญต่อการวางแผนการจ้างงานผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างฐานข้อมูลสำหรับผู้สูงอายุ รัฐบาลควรมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งข้อมูลที่รวบรวมควรสะท้อนศักยภาพของผู้สูงอายุแต่ละคน นอกจากนี้ ข้อมูลจะต้องถูกรวบรวมลงในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้งาน ได้ทันทีและฐานข้อมูลจะต้องปรับปรุงเป็นระยะเพื่อความถูกต้อง

1.2 การทบทวนเกณฑ์การเกษียณอายุใหม่ เนื่องจากประชากรไทย มีอายุขัยเฉลี่ยที่ขึ้นขาขึ้น ส่งผลให้จำนวนผู้สูงอายุที่ประสงค์จะทำงานต่อไป เพื่อให้หน่วยงานที่มีผู้สูงอายุมิมีโอกาสปรับตัวและกำหนดเกณฑ์อายุเกษียณในระยะเวลาอันสั้น เพื่อประเมินความเหมาะสมและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

1.3 การกำหนดลักษณะของงานและอัตราค่าจ้างที่เหมาะสม เพราะผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีความพร้อมในการทำงานน้อยกว่าแรงงานปกติ ทั้งด้านสุขภาพ ด้านร่างกาย การศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อให้ไม่ส่งผลกระทบท่อภาคการผลิตในระบบเศรษฐกิจโดยรวม ซึ่งอัตราค่าจ้างที่เหมาะสมสำหรับการจ้างงานของผู้สูงอายุ ควรได้รับการจัดตั้งขึ้นใหม่เพื่อความเหมาะสมความเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับ

1.4 การเพิ่มโอกาสในการทำงานให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อสร้างโอกาส ในการมีส่วนร่วมในตลาดแรงงานสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งมีหลายรูปแบบ เช่น การทำงานเป็นครั้งคราวไม่ว่าจะเป็นการลดจำนวนชั่วโมงทำงาน หรือวันทำงาน เป็นต้น

1.5 เตรียมความพร้อมด้านสุขภาพและสภาพแวดล้อมในการทำงานอย่างเหมาะสม เช่น บริการด้านสุขภาพในสถานที่ทำงาน หรือจัดให้มีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย เป็นต้น

1.6 การสร้างความปลอดภัยขณะทำงาน เพราะผู้สูงอายุอาจเกิดอุบัติเหตุได้ง่ายซึ่งสถานที่ทำงานของผู้สูงอายุควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ

1.7 การให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในการเดินทางไปทำงาน ด้วยความสะดวก รวดเร็วและปลอดภัย

1.8 การจัดตั้งศูนย์บริการสังคม เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะเป็นสังคมผู้สูงอายุไทย แบบครบวงจรเพื่อครอบคลุมทุกด้านสำหรับผู้สูงอายุ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

แนวทางการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ควรมีการวิจัยในประเด็น ดังนี้

1) บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ

2) ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์บริการเพื่อการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุที่สมบูรณ์แบบ

3) รูปแบบและแนวทางสำหรับการสนับสนุนทางการเงินสำหรับ การพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุ

References

- Bunyong, F. (2005). *Factors affecting occupational in the quality of life of the elderly*. Master of Labour and Welfare Development. Bangkok: Thammasat University. [in Thai]
- Chaipunyo, T. (2014). *Guidelines for occupational development of the elderly in Changpuak municipality, Mueang Chiang Mai district*. Master of Education. Chiang Mai: Chiang Mai University. [in Thai]
- Department of Older Persons. (1999). *Declaration on Thailand's older persons*. Bangkok: Department of Public Welfare. Ministry of Labour. [in Thai]
- _____. (2021). *The current aging society and economy in Thailand*. Retrieved from <https://www.dop.go.th/th/know/15/926>. [in Thai]
- Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute. (2017). *Situation of the Thai elderly 2016. 1st 2019*. Nakhon Pathom: Institute for Population and Social Research. Nakhon Pathom: Mahidol University. [in Thai]
- Ittichinbanchon, N. (2016). *Occupational approach for increasing economic value to elderly people of Sisaket province*. Sisaket: Sisaket Rajabhat University. [in Thai]
- Kitatron, D., Sorncharoen, S., Limsakun, K. & Watcharakiatissak, T. (2017). *Development of aging occupational group in Makluamai sub-district administration organization, Sungneon district, Nakhon Ratchasima province*. Nakhon Ratchasima: Nakhon Ratchasima Rajabhat University. [in Thai]
- Ministry of Social Development and Human Security. (2005). *Older situation 2004*. Bangkok: Ministry of Social Development and Human Security. [in Thai]

Office of Social Development and Human Security, Ubon Ratchathani Province.

(2016). *Report of social situation in Ubon Ratchathani Province in 2016*.

Retrieved on 12 March 2016 from http://www.ubonratchathani.m-society.go.th/?page_id=5472

Office of the National Economic and Social Development Council, Prime Minister's

Office. (2015). *National Economic and Social Development Plan No. 11*

(2012 - 2016). Retrieved on 13 March 2018 from <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/plan11.pdf>

Sribenja, T. (2002). *Relationship between personal and environmental factors and the career development of instructors at nursing college in the northeast*. The Ministry of Public Health. Master of Nursing Science. Khonkaen: Khonkaen University. [in Thai]

Thepsuwan, P. (2015). *Career development of supporting staff in office of the faculty of science, Chiang Mai University*. Master of Public Administration. Chiang Mai: Chiang Mai University. [in Thai]

Wongyai, S. (2007). *A study of needs for occupation development of people in Changtalud sub-district, Lom Sak district, Phetchabun province*. Master of Public Administration (M.P.A.). Khonkaen: Khonkaen University. [in Thai]

Yasako, J. (2013). *Guidelines for enhancing competency in community economic development of elders in Toomtai sub-district, Kumphawapi district, Udonthani province*. Master of Public Administration (M.P.A.). Khonkaen: Khonkaen University. [in Thai]

Author

Mr. Payu Nawakura

Local Government Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Ubon Ratchathani Rajabhat University

888 Moo 10, Jaeramae Sub-District, Mueang Ubon Ratchathani District,
Ubon Ratchathani Province, 34000

Mobile Phone: 089-717-7556 E-mail Address: payu.n@ubru.ac.th